

גליון 1 ל ירוך בפרשת שבוע
בעריכת ד"ר נחמה ליבוביץ
שנת עשרים שתיים

שלת (תשכ"ג)

פרק ט"א - כ"א

א. כי תבוא אל ארץ מושבות כם

ראב"ע בסמכה זאת הפרשה בעבור שנחלשו ויתאבלו לנחם דבנינו להודיעם כי יבוא אל הארץ והנכון: בעבור שנשאר קול כל העדה וחטאו ונסת להם בעבור תפילת משה, אמר (פ' כ"ב) "וכי תשגור' והעד (כ"ה) "ונסלח לך" והוצרך להזכיר משפט מנחות על עולה וזבח ובסוף (ל) "והנפש אשר תעשה בני רמה" - רקע למעשיהם.

רמב"ן: אחר שהבטיח את הבנים שי ואו א הארץ השלים להם תורת הקרבנות שיקריבו נסכים בבואם לארץ; ואולי ריה זה עתה לנחמם ולרבט חם כי היו נואשים, לאמרו: מי יודע מה יהיה לאורך ימים לטרף ארבעים שנה, אם חטאו גם הבנים? ולכך ראה הקב"ה לנחמם, כי בצו תו א תם במצורת הארץ הבטיחם, שגלוי לפניו שיבואו ויירשו אותה. - והנח צ נסכים בארץ בעשותם עולות וזבחים, כי במדבר לא נתחייבו בנסכים, לבד בחמי שב' בו (שם' כ"ט מ') "ונסך רביעית ההין יין לכבש האחד", כי שם נ מ (מ' כ"ט מ"ב) "פתח אהל מועד לפני ה' אשר אועד לכם שמה לדבר אליך ש" כ הנשיאים בחנוכה שלהם לא הביאו נסכים. ורבותנו בחלקו בה ה שאמרו בספרי: בא הכתוב ללמדך, שלא נתחייבו בנסכים אלא מביאתם לארץ וא לך ומתם שאמרו, שלא נתחייב היחיד בנסכים אלא מביאתם לארץ ואילך...

אור החיים: לצד שראה ה מ ה לבם בגזרת סלטולם במדבר מ' שנה, לזה סעד לבם במצורת התלויות א צ כונן רוחם, כי יעלו ויירשו את אדמתם והפלטת הזמן לא תרע לדבר המוצק ל וא. ודקדוק לומר: "אשר אני בותן לכם" הגם שהדור ההוא פגריכם יפל ב לומר, כי מעשה בני יתייחס גם לאבות.

פ.צ. סגל "מסורת ובקורת 8 : ..שורה אחרת של חוקים נמצאת בפרק ט"ו אחרי ספור המרגלים. ש חוקים הראשונים בפרשה זו, חוק מנחה ונסכים (ט"ו א-יד) ומצות חלה (יז-כא אינם נוהגים אלא בבוא ישראל לארץ, לפיכך באו אחרי מעשה המרגלים העוס ככניסה לארץ, ומפני הבטוי תשורתף "אשר אני בותן" (ט' ו ב- יג ב)

- א (1) כל דפרושי הז ל עוסקים בשאלת סמיכות הפרשיות. בכל זאת יש הבדל בין השאלה העומדת לפני פרשנינו לבין השאלה העומדת בפ דח קר.מ.צ סגל. מה ההבדל?
- ב (2) מה ההבדל בין פרושו השני של ראב"ע לבין פרוש הרמב"ן ובעל אור החיים?
- ג (3) מהרמ"ן - ברצותו להוכיח שעל נסבלי תמידין נתחייבו כבר במדבר, הביא את הפסוקים שמ' כט מ' שמות כט מב. הסבר למה לא הסתפק בהנאת הפסוק הראשון, מה מוסיף עליו הפסוק השני?
- ד (4) הסבר את דברי בעל אור החיים "כי מעשה בני יתייחס גם לאבות"?
- אא (5) הבא ראיה לדברי מפסוק בפ' חילי שרה ומפסוק בפ' כי תבוא.

ג. פסוקים ב', י"ח

ספרי ט"ו ב' (פרשה ק"ז): (ב) "דבר על בני ישראל ואמרת אליהם כי תבואו אל ארץ מושבותיכם". ר' ישמעאל אנטרן בא הכתוב ללמדך, שלא נתחייבו ישראל בנסכים אלא מביאתם לארץ ואילך, אחר ירו ה וישיבה הכתוב מדבר. אתה או ר: אחר ירושה וישיבה הכתוב מדבר - או אינו מדבר אלא בכניסתם לארץ מיד ת'ל: "כי תבואו אל הארץ אשר ה' אלוקיך בותן לך וירשת וישבת בה" (דב' יז יד) - הואיל ונאמרו ביות ביהות סתם ופרט לך הכתוב באחת מהן שאינו יא לאחר ירושה וישיבה, אף פירט אני לכל ביות שבתורה שלא יהיו אלא לאחר ירושה וישיבה.

ספרי ט"ו י"ח (פרשה ק"י) (י"ח) "וידבר ה' אל משה לאמור דבר אל בני ישראל לאמרת אליהם בבואכם אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה" - ר' ישמעאל אומר: שינה הכתוב ביאה זו מכל ביאות שבתורה, שבכל ביאות שבתורה הוא "והיה כי תבואו אל הארץ", "והיה כי יביאך ה' אלוקיך" וכאן הוא אומר "בבואכם" - ללמדך שכיון שנכנסו ישראל לארץ, מיד נתחייבו בחלה.

רש"י י"ח ד"ה בבואכם אל הארץ: משונה ביאה זו מכל ביאות שבתורה, שבכולן נאמר "כי תבואו", לפיכך כולן למדות זו מזו וכיון שפרט לך הכתוב באחת מהן שאינה אלא לאחר ירושה וישיבה, אף כולן כן, אבל זו נאמר בה "בבואכם", משנכנסו בחלה ואכלו מלחמה נתחייבו בחלה.

(1) מהו הכלל הששוב עליו מבוטטים דברי חז"ל אלה?

(ע' בעלון ההדרכה!)

השווה גם לב' כו א "והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלוקיך בותן לך בחלה וירשת וישבת בה

ולקחת מראשית כל פרי הארץ אשר תביא..."

דב' כז ד "והיה בעברכם את הירדן תקימו את האבנים האלה"

(וע' שם פסוקים ב-ה)

שם א ט יג: "בבואכם העיר כן תמצאון אותה"

שם יא ד "כחצות הלילה אני יוצא בתוך מצרים"

(2 x) מה ראה רשי לשנות מלשון הספר ולהוסיף את אשר הוסיף?

ג. שאלות ברש"י

(1) ד ד"ה והקריב המקריב: תקריבו נסכים x א) מה ראה רשי להפך לשון עבר שם וי"ו המהפך לעתיד של "והקריב" ומנחה לכל בהמה

ללשון עתיד פשוט: "תקריבו", וכי בא ללמדנו כללי וי"ו ההפוך?

וע' גם שמות יג יח ד"ה ויסב "קריבם"

x ב) מה ראה לשנות מל' יחיד של "והקריב" ללשון רבים "תקריבו"?

(2) ה ד"ה ראשית עריסותיכם: כשתלושו כדי עריסותיכם שאתם רגילים ללוש במדבר, וכמה היא? (שם טז) "ויסודו בעומר עומר לגלגלת" תרימו מראשיתה, כלומר קדם שתאכלו ממנה ראשית חלקיה חלה אחת תרימו תרומה לשם ה'

x א) ולמה ראה להוסיף מלים "כשתלושו כדי עריסותיכם שאתם רגילים..." מה קשי בפ' ישב בזה?

x ב) מה ראה להוסיף "כלומר קדם שתאכלו" מה תיקן בזה?

x ג) מה הקשיים שרצה לישב בדבריו האחרונים?

תשובות יש לשלוח לנחמה ליבוביץ, קרית משה, ירושלם

שאלות בטעמי המקרא

העורך: מיכאל פרלמן

א) במדבר יג כו וילכו ויבא אל-משה ואל-אהרן ואל-כל-עדת בני-ישראל אל-מדבר פארן קדשה היכן מתחלקת הצלע ומה הסיבה לחלוקה הזאת?

ב) יג כז ויספרו לו ויאמרו באנו אל-הארץ אשר שלחתנו...

מדוע בא "באנו" בזקף ולא במרכא?

ג) יד לו והאנשים אשר-שלח משה לתור את-הארץ

וישבו וילגו עליו את-כל-רעדה להוציא דבה-על-הארץ

רשב"ם ואחר ששלחם וישבו מארץ ישראל ואמרין וילגו אחרי שובם ככתוב למעלה אע"פ וציונו.

(1) איזה ענין בא הרשב"ם להקביר?

(2) האם פירושו מתאים לטעמי המקרא?

(3) האם יש לפרש כך "וישבו" גם בשני הפסוקים הבאים?

א) במדבר יא ד וישבו ויבכו גם בני ישראל...

ב) שופטים ח לג ויהי כאשר מת גדעון וישבו בני ישראל ויזנו אחרי הבעלים...

תשובות בטעמי המקרא יש לשלוח למיכאל פרלמן, ד.ג. הוף אשדוד